

УДК 711

Вадімова А.В.,

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

МІСТОБУДІВНЕ ПРОЕКТУВАННЯ ЯК НЕПРИРИВНИЙ ПРОЦЕС ПЛАНУВАЛЬНОГО РОЗВИТКУ МІСТА

Розглядається планувальна структура міста, що являє собою головний результат проектування та містобудівне проектування, як неприривний процес планувального розвитку міста – перманентне проектування – керований розвиток міста, «самопідтримуваний розвиток».

Ключові слова: *планувальна структура, містобудівне проектування, перманентне проектування, відкритий простір.*

Постановка проблеми. Містобудування — комплексна багатогранна діяльність суспільства, що спрямована на створення матеріально-просторового середовища життєдіяльності людини в поселеннях та районах розселення [1].

Специфіка містобудівної діяльності полягає в тому, що місто не може бути об'єктом індивідуальної творчості. Воно — результат колективної і довгострокової діяльності. Крім того, цей процес багато в чому не залежить від людської волі. Реальні умови часто ускладнюють реалізацію містобудівних проектів, життя вносить свої корективи, ставлячи необхідність актуалізації творчих задумів у відповідності до можливостей реального часу та простору. Викреслити однозначну картину майбутнього у містобудівних проектах не можливо. Тому з особливою актуальністю постає проблема містобудівного проектування як перманентного процесу. Маючи в своїй основі стратегічні планувальні концепції, що реалізується шляхом актуалізації планувальних рішень, які відображають соціальні стандарти та економічні можливості у реальному часі.

Планувальні концепції розвитку міста, це моделі міської структури, що проектується. Відомі авторські планувальні ідеї мають значення принципів моделей формування міських структур (Мілютін, Ладовський, Ле Корбюзьє, Доксіадіас та ін.) [2]. Але не менш значуще значення мають і конкретні проектні рішення поточного часу, які відображають шляхи реалізації планувальних моделей розвитку міст. Такі можливості реалізуються шляхом проведення містобудівного моніторингу на різних територіальних рівнях з формуванням інформаційних тематичних ресурсів містобудівного кадастру. Містобудівний кадастр забезпечує на різних територіальних рівнях містобудівного проектування відповідну актуалізацію стану містобудівних об'єктів.

Основна частина. Розробка містобудівної документації стає дієвим інструментом планувальної організації територій в тому випадку коли в її

основі закладені ґрунтовні планувальні концепції, що визначають перспективи розвитку містобудівних об'єктів на тривалий час.

Концепція розвитку міста, селища є стадією розроблення генерального плану, призначеною для визначення основних проблем, пріоритетів і масштабів планувального розвитку населеного пункту та рекомендацій щодо їх вирішення та подальшого розроблення генерального плану. До важливих задач концепції варто віднести – визначення гігієнічних, екологічних, економічних, демографічних, соціальних, ресурсних, інженерних, транспортних проблем та обмежень розвитку населеного пункту; розроблення планувальної моделі міста та ін. [3]. Говорячи про планувальні концепції, моделі міської структури доречним є визначити що являє собою планувальна структура – один із головних засобів організації території, шляхом розподілення її на частини, на основі обраних ознак.

Планувальні структури розрізняються за формою міської території та характером зонування та бувають компактні, лінійні і розосереджені. У компактних структурах композиція міста розвертається навколо його центру, а територія близька до кола, квадрата або правильного багатокутника. У лінійних структурах житлова, промислова і рекреаційна зони витягуються смугами вздовж залізниці або автомобільної дороги. Лінійна структура, як правило, має кілька міських центрів. Розосереджена структура складає композицію з кількох міських районів, роз'єднаних між собою річкою, ярами або залізничними коліями, автодорогою. У розосереджених структурах виникають проблеми з транспортом та комунікаціями. Але, як правило, у крупних та найкрупніших містах планувальна структура має змішаний тип – це радіально-кільцева структура в історичному центрі та лінійна, сітчаста або розосереджена на периферії міста. У композиції міського плану важливу роль відіграє система магістральних вулиць і доріг. Якість композиції залежить від конфігурації і щільності вуличної мережі, а також від застосування сітчастих регулярних і нерегулярних структур, від пропорцій радіально-кільцевих структур. На композицію міста впливає також лінійний, компактний або розосереджений характер розвитку [4]. Отже планувальна структура являє собою головний результат проектування, містобудівельної діяльності.

Відповідно до Закону України «Про основи містобудування» містобудування (містобудівна діяльність) - це цілеспрямована діяльність державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, громадян, об'єднань громадян по створенню та підтриманню повноцінного життєвого середовища, яка включає прогнозування розвитку населених пунктів і територій, планування, забудову та інше використання територій, проектування, будівництво об'єктів містобудування, спорудження

інших об'єктів, реконструкцію історичних населених пунктів при збереженні традиційного характеру середовища, реставрацію та реабілітацію об'єктів культурної спадщини, створення інженерної та транспортної інфраструктури [5]. Тобто містобудівне проектування – неприривний процес планувального розвитку міста, який потребує постійного містобудівного моніторингу всіх об'єктів містобудування, на всіх ієрархічних рівнях, що формує містобудівельний кадастр (рис. 1).

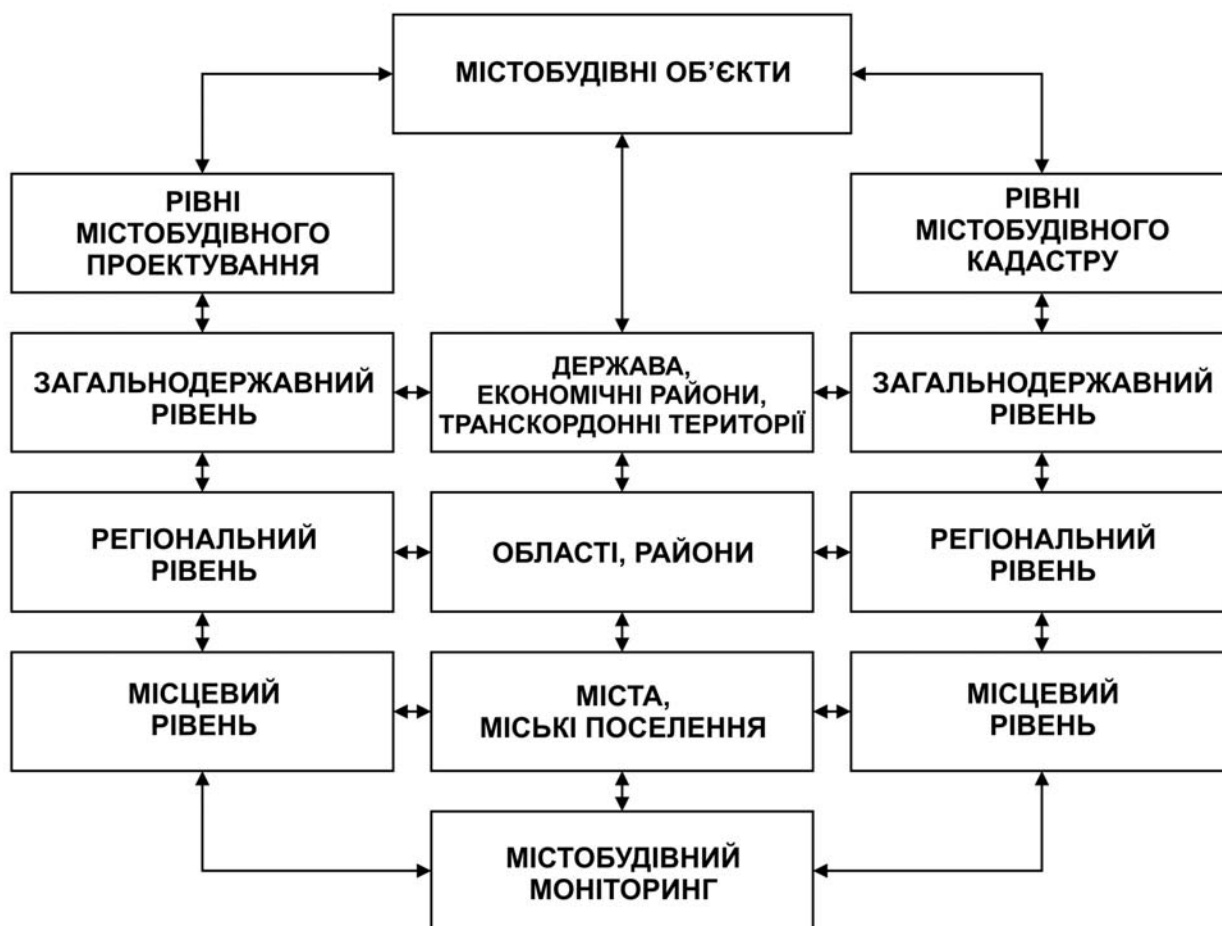

Рис.1 Схема містобудівного проектування як неприривного процесу

Відповідно до Постанови Кабінету міністрів України «Про містобудівний кадастр» містобудівний кадастр визначається як – державна система зберігання та використання геопросторових даних про територію, адміністративно-територіальні одиниці, екологічні, інженерно-геологічні умови, інформаційних ресурсів будівельних норм, державних стандартів і правил для задоволення інформаційних потреб у плануванні територій та будівництві, формування галузевої складової державних геоінформаційних ресурсів [6]. Комплексність, повнота та достовірність даних системи містобудівного кадастру повинні забезпечувати прийняття управлінських рішень щодо формування безпечного

середовища життєдіяльності населення, захисту території від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру, запобігання надмірній концентрації на певній території населення та об'єктів виробництва, зниження рівня забруднення навколишнього природного середовища, ефективне і надійне функціонування об'єктів будівництва та інженерно-транспортної інфраструктури, охорону та раціональне використання природних ресурсів і територій з особливим статусом, у тому числі ландшафтів, об'єктів історико-культурної спадщини, земель сільськогосподарського призначення, водних ресурсів і лісів в інтересах сталого розвитку території.

Містобудівне проектування як непривний процес планувального розвитку міста, можна визначити, як перманентне проектування – керований розвиток міста, «самопідтримуваний розвиток». Наприклад при якому місто розвивається шляхом збалансованого розвитку як обґрунтованого збільшенням земельної площі так і за рахунок раціонального використання міських земель. Безумовно це підвищує рівень урбанізації, але без шкоди людству – збільшення щільності забудови – збільшення кількості відкритого простору. Головна задача перманентного проектування забезпечити оптимальне співвідношення між природними та штучними компонентами оточуючого середовища на всіх ієрархічних рівнях, причому так, щоб підсилити оздоровчий вплив природи на людину і звести до мінімуму негативний ефект промислового і будівельного впливу на природу. Одна із головних умов органічного розвитку міста в природному оточенні – це тісний взаємозв'язок внутрішнього та зовнішнього відкритого простору, його неперервність, мова йде також про зв'язок містобудівних утворень різних рівнів. Саме вихід простору з одного рівня на інший має найбільше значення. Наприклад з рівня житлового району на рівень міста, далі з рівня міста на міжміський чи регіональний рівень. Неперервність – це перш за все прямий зв'язок відкритого простору на кожному рівні та обов'язково між рівнями, але найістотніше – зв'язок відкритого простору з його протилежністю – забудованим простором. Поняття про зв'язок відкритого та забудованого простору змінюється при переході з одного містобудівного рівня на інший. Річ у тому, що кожній містобудівний елемент пов'язаний з відкритим простором більш високого рівня, але включає в себе відкритий простір нижчого рівня [7].

Висновки. Містобудівне проектування стає дієвим механізмом у розвитку міст, в його формуванні просторово-планувальної організації коли процес стає непривним. Реалізація закладених планувальних моделей розвитку здійснюється на основі ретельного моніторингу стану містобудівних об'єктів, на основі містобудівної кадастрової інформації та організації роботи спеціалізованих проектних установ містобудівного профілю.

Література

1. [Електронний ресурс] / режим доступу: <http://www.uk.wikipedia.org/wiki/>.
2. Фомін І. О. Основи теорії містобудування: [підручник] / Фомін І. О. – Київ: Наукова думка, 1997. – 192 с. – (Першотвір).
3. Склад та зміст генерального плану населеного пункту : ДБН Б. 1. 1 – 15 : 2012. – Офіц. вид. – К. : М-во регіонального розвитку, будівництва та житлового-комунального господарства України, 2012. – (Бібліотека офіційних видань).
4. Тімохін В. О. Основи містобудування: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / Тімохін В. О. – К.: - ІЗМН, 1996. – 216 с. – (Першотвір).
5. Закон України «Про основи містобудування» від 16.11.1992 №2780-ХІІІ / Верховна Рада України [Електронний ресурс] / режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2780-12>.
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 25 травня 2011 р. № 559 «Про містобудівний кадастр» [Електронний ресурс] / режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/559-2011-п>
7. Вергунов А. П. Архитектурно-ландшафтная организация крупного города / Вергунов А. П. – Л.: Стройиздат. Ленингр. отд-ние, 1982. – 134 с. – (Першотвір).

Аннотація.

Рассматривается планировочная структура города, которая представляет собой главный результат проектирования и градостроительное проектирование, как непрерывный процесс планировочного развития города - перманентное проектирование - управляемое развитие города, «самоподдерживающейся развитие».

Ключевые слова: планировочная структура, градостроительное проектирование, перманентное проектирование, открытое пространство.

Annotation.

Considering the planning structure of the city, which is the main result of planning. And urban planning as a continuous process of planning the development of the city. Permanent planning - controlled the development of the city, "self-sustaining development."

Keywords: planning structure, urban planning, permanent planning, open space.